

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΛΙΑ, ΤΟ ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΔΕΝΤΡΟ»

Βασιλική Βέλκου¹, Αικατερίνη Γκουτζιομήτρου²

1. Νηπιαγωγός ειδικής αγωγής – Ειδικό Νηπιαγωγείο Κοζάνης
vvelkou@yahoo.gr

2. Νηπιαγωγός – 14^ο Νηπιαγωγείο Κοζάνης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2006-2007 από το 14^ο Νηπιαγωγείο Κοζάνης και το Ειδικό Νηπιαγωγείο Κοζάνης σε ένα πλαίσιο ενσωμάτωσης, όπου εξασφαλίζονται κίνητρα και προϋποθέσεις μάθησης και δημιουργίας για όλα τα παιδιά. Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τη σημασία και την αξία της ελιάς και του ελαιόλαδου. Επίσης, επιδιώξαμε την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, μέσα από την πολιτιστική μελέτη του θέματος. Μέσα από μια ποικιλία δραστηριοτήτων (επισκέψεις, κατασκευές, πειράματα, λογοτεχνία, μουσική, κτλ) και με την στήριξη και συνεργασία των οικογενειών το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να προβληματιστούν, να πειραματιστούν, να δημιουργήσουν και να ανακαλύψουν σε ένα κλίμα χαράς και αποδοχής.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Σχολικά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Συνεκπαίδευση, διαθεματικότητα, ελιά, ελαιόλαδο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελιά, αυτό το ιερό δένδρο της αφθονίας, θεωρείται πηγή υγείας και ζωής από την αρχαιότητα. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, η ελιά φυτεύθηκε στην Ακρόπολη από τη θεά Αθηνά. Ο καρπός της ήταν ευλογημένος, σύμβολο γνώσης, σοφίας, αφθονίας, υγείας, δύναμης και ομορφιάς. Πάνω του στήριξαν θρύλους, παραδόσεις και θρησκευτικές τελετές.

Η ελιά και το λάδι εξακολουθούν να είναι από τα βασικά διατροφικά αλλά και πολιτισμικά στοιχεία στην πατρίδα μας. Είναι συνυφασμένα με την καθημερινότητά μας, τα έθιμα, τις θρησκευτικές μας παραδόσεις. Υπάρχουν στους μύθους, στις παροιμίες, στη λογοτεχνία και στη ζωγραφική. Τα παιδιά έχουν πολλές σχετικές εμπειρίες, οι οποίες μπορούν να οργανωθούν και να αξιοποιηθούν.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2006 και ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2007. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν τα 13 νήπια του 14^{ου} Νηπιαγωγείου και τα 3 νήπια του Ειδικού Νηπιαγωγείου Κοζάνης.

ΣΤΟΧΟΙ

- ο Να γνωρίσουν τα νήπια το δέντρο της ελιάς και αυτά που μας προσφέρει.
- ο Να γνωρίσουν την πολιτιστική διάσταση της ελιάς και του λαδιού.
- ο Να έρθουν σε επαφή με στοιχεία της θρησκείας και της παράδοσής μας.

- Να γνωρίσουν λογοτεχνικά κείμενα, τραγούδια, ποιήματα, αινίγματα, παροιμίες, παραμύθια, μύθους και να εκφραστούν μέσα από αυτά.
- Να παράγουν προφορικό λόγο σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας.
- Να έρθουν σε επαφή με έργα τέχνης και να αντιληφθούν την τέχνη ως πανανθρώπινη αξία.
- Να εκφραστούν καλλιτεχνικά μέσα από εικαστικές δραστηριότητες και δραματοποίηση.
- Να αναπτύξουν μέσα σε κλίμα αποδοχής και σεβασμού τη συνεργατικότητα τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.
- Να κατακτήσουν τη γνώση μέσα σε ένα κλίμα επικοινωνίας, αποδοχής και συνεργασίας με τους άλλους.
- Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητά τους.
- Να μάθουν να βρίσκουν λύσεις σε καταστάσεις προβληματισμού.
- Να καλλιεργήσουν τη γλώσσα καθώς, επίσης, και την κριτική σκέψη και την παρατηρητικότητα.
- Να αποκτήσουν στάσεις και δεξιότητες για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Γνωριμία με την ελιά.

- Ένα νήπιο μας έφερε ένα μεγάλο κλαδί ελιάς γεμάτο καρπούς από τη Σκιάθο, όπου είχε πάει εκδρομή με τους γονείς του. Το γεγονός αυτό ήταν η αφορμή να ξεκινήσουμε να ασχολούμαστε με την ελιά.
- Τα παιδιά μίλησαν για τις σχετικές εμπειρίες τους και εξέφρασαν τις απόψεις και τις απορίες τους.
- Κάναμε έναν περίπατο στη γειτονιά μας και βρήκαμε κάποια ελαιόδεντρα σε κήπους.

Εικόνα 1: Στη γειτονιά

Εικόνα 2: Στο σούπερ μάρκετ

- Χρησιμοποιώντας βιβλία και εικόνες μιλήσαμε για το δέντρο της ελιάς, τα λουλούδια και τους καρπούς του, την καλλιέργεια και τις αρρώστιες του.
- Βρήκαμε στο παραγωγικό χάρτη της Ελλάδας τα σημαδάκια που μας δείχνουν σε ποια μέρη καλλιεργούνται ελιές.
- Παρατηρήσαμε τα φύλλα της ελιάς. Στη συνέχεια, το κάθε παιδί έκανε το αποτύπωμά τους πάνω σε χαρτί χρησιμοποιώντας κηρομπογιές.
- Κάναμε επίσκεψη στη λαϊκή αγορά. Σταθήκαμε στον πάγκο με τις ελιές, μιλήσαμε με τον πωλητή και τον ηχογραφήσαμε, παρατηρήσαμε και αγοράσαμε ελιές διαφόρων ειδών.

- Τα παιδιά στο σχολείο παρατήρησαν τις ελιές που αγοράσαμε και τις ταξινομήσαν ανάλογα με το μέγεθος, το σχήμα και το χρώμα τους. Τις ζύγισαν.
- Στη συνέχεια έγραψαν καρτελάκια με την προέλευση της κάθε ποικιλίας.
- Βρήκαμε και σημειώσαμε στο χάρτη τις αντίστοιχες περιοχές.
- Φάγαμε ελιές και ψωμί.
- Φάγαμε ελιές – σοκολατάκια.

Τα δώρα της ελιάς

- Συζητήσαμε με τα παιδιά τι κάνουμε τις ελιές. Άλλες τις τρώμε και άλλες γίνονται λάδι. Μιλήσαμε για τις αντίστοιχες διαδικασίες χρησιμοποιώντας βιβλία και εικόνες.
- Πήγαμε στο σούπερ μάρκετ και εντοπίσαμε τα λάδια, τις ελιές και διάφορα προϊόντα με λάδι. Αγοράσαμε ελιές, πάστα ελιάς και μαργαρίνη με ελαιόλαδο για να φάμε όλοι μαζί. Αγοράσαμε και υλικά για να κάνουμε ελιόψωμα.
- Τα παιδιά παρατήρησαν και δοκίμασαν λάδι. Μίλησαν για το χρώμα, τη μυρουδιά και τη γεύση του. Το συγκρίνανε με άλλα υγρά.
- Τα παιδιά μέσα από απλές δοκιμές με σταγονόμετρα παρατήρησαν ότι το λάδι επιπλέει στο νερό. Επίσης, έριξαν λάδι σε ύφασμα και χαρτί και παρατήρησαν ότι δε στεγνώνει όπως το νερό αλλά λεκιάζει.
- Τα παιδιά φέρανε στο σχολείο διάφορες συσκευασίες λαδιού. Τις παρατήρησαν, τις περιέγραψαν και τις ταξινομήσαν. Μιλήσαμε για τη χωρητικότητα και τον όγκο τους και τα παιδιά πειραματίστηκαν πάνω σ' αυτό χρησιμοποιώντας χωνιά. Με αυτή την αφορμή μιλήσαμε για τις μονάδες μέτρησης.
- Βάψαμε και διακοσμήσαμε το δικό μας τενεκέ για λάδι.
- Ο καθένας έφτιαξε το δικό του 'λάδι' σε πλαστικό μπουκάλι χρησιμοποιώντας πράσινο χαρτί γκοφρέ που ξεβάφει στο νερό. Έπειτα φιλοτέχνησε τη δική του ετικέτα για το δικό του 'λάδι'.
- Συζητήσαμε με τα παιδιά τι κάνουμε το λάδι.
- Το καντηλάκι. Συζητήσαμε με τα παιδιά από τι αποτελείται και πώς καίει, τι μας θυμίζει (εκκλησία, μνήματα) και σε τι χρησιμεύει (φωτισμός, προσευχή).
- Είπαμε πως τα παλιά χρόνια χρησιμοποιούσαν λυχνάρια για φωτισμό. Είδαμε εικόνες με λυχνάρια από διάφορες εποχές.
- Τα κουκούτσια της ελιάς. Τα παιδιά τα άγγιξαν, τα παρατήρησαν, τα περιέγραψαν και τα ταξινομήσαν. Παίξαμε διάφορα παιχνίδια αρίθμησης. Τα παιδιά προβληματίστηκαν τι μπορούμε να κάνουμε με τα κουκούτσια.
- Είδαμε εικόνες με κοσμήματα και διακοσμητικά φτιαγμένα από κουκούτσια και ξύλο ελιάς. Τα παιδιά κατασκεύασαν τα δικά τους κοσμήματα κολλώντας τα κουκούτσια σε χαρτί κάνσον.
- Σαπούνια και καλλυντικά. Τα παιδιά παρατήρησαν και μύρισαν σαπούνια και άλλα προϊόντα ομορφιάς που περιέχουν ελαιόλαδο. Βρήκαμε και παρατηρήσαμε διαφημίσεις γι' αυτά τα προϊόντα καθώς και συσκευασίες τους.

Υλικό λόγου

- Μυθολογία: «Η Αθηνά, ο Ποσειδώνας και ο Κέκροπας». Τα παιδιά δραματοποίησαν την ιστορία και αυτοσχεδίασαν τους διαλόγους. Έπειτα, ζωγράρισαν ελεύθερα ό,τι τους έκανε εντύπωση. «Ο Ηρακλής και το

λιοντάρι της Νεμέας». Τα παιδιά ζωγράφισαν την ιστορία. «Ο Ηρακλής και οι στάβλοι του Αυγεία» - Ίδρυση Ολυμπιακών Αγώνων.

- ο Ποιήματα: «Έχω φίλο μου πιστό» (Γ. Κρόκος), «Η ελιά» (Κ. Παλαμάς) (τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα την ελιά), «Το καντηλάκι» (Σ. Σπεράντζας) (τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα γύρω από το ποίημα), «Η ελιά» (Ι. Πολέμης), «Ο Ήλιος» (Ο. Ελύτης) και ένα απόσπασμα από τη «Ρωμοσύνη» του Ρίτσου.

Εικόνα 3: Ζωγραφίζω το ποίημα

Εικόνα 4: Ντίλι το καντήλι

- ο Παραμύθια: «Ο Αλαντίν και το λυχνάρι». Διαβάσαμε το παραμύθι και κάποια άλλη μέρα είδαμε και την βιντεοκασέτα που μας έφερε ένα νήπιο. Τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα ό,τι τους έκανε εντύπωση. «Η ελιά, η μηλιά και το γιασεμί» Τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα πάνω στην ιστορία.
- ο Μάθαμε αινίγματα, εκφράσεις και παροιμίες για την ελιά και το λάδι. Τα παιδιά ζωγράφισαν το αίνιγμα: Από κλαράκι κρέμεται...
- ο Βρήκαμε, αναλύσαμε και μάθαμε σύνθετες λέξεις με το λάδι και την ελιά.
- ο Πίνακας λεξιλογίου με αντίστοιχες εικόνες. (Ελιά, ελιές, ελαιώνας, ελαιόλαδο, ελαιοπαραγωγός.) Τα παιδιά μέτρησαν τις συλλαβές με χτυπήματα των χεριών. Έβαλαν στην κάθε λέξη την καρτέλα που της ταιριάζει και στο τέλος όποιος ήθελε μπορούσε να αντιγράψει κάποιες από αυτές τις λέξεις.
- ο Πίνακας λεξιλογίου με λέξεις και εικόνες για το «Ντίλι – ντίλι». Βοήθησε τα παιδιά να θυμούνται τη σειρά των ηρώων του τραγουδιού. Επίσης, μέτρησαν τις συλλαβές με χτυπήματα και ταύτισαν καρτέλες με τις λέξεις. Στο τέλος, προσπάθησαν να τις αντιγράψουν.

Ολυμπιακοί Αγώνες

- ο Μιλήσαμε για τα αθλήματα της αρχαίας Ελλάδας και τα συγκρίναμε με τα σύγχρονα χρησιμοποιώντας διάφορες εικόνες.
- ο Παίξαμε διάφορα 'αγωνίσματα', όπως ρίψεις, άλματα και άρση βαρών!
- ο Μιμήθηκαν το άγαλμα του δισκοβόλου.
- ο Είδαμε εικόνα από αγγείο, όπου οι αθλητές αλείφουν το σώμα τους με λάδι πριν τον αγώνα
- ο Μιλήσαμε για τον κότινο και είδαμε πολλές φωτογραφίες από στεφανωμένους ολυμπιονίκες.
- ο Φτιάξαμε κότινους με αληθινά κλωνάρια ελιάς.
- ο Το κάθε παιδί πήρε μια φωτοτυπία με τον κότινο και ένα σχετικό κείμενο και τη διακόσμησε με μαρκαδόρο.

Η ελιά και το λάδι στη θρησκεία

- «Η κιβωτός του Νώε». Διαβάσαμε στα παιδιά δύο βιβλία με την κιβωτό, είδαμε την εικονογράφηση και στη συνέχεια τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα ό,τι τους έκανε εντύπωση. Επίσης, κατασκεύασαν την κιβωτό με οικοδομικό υλικό και τη γέμισαν με πλαστικά ζώακια.
- Ο Χριστός στο όρος των ελαιών.
- Τα καντήλια.
- Η Βάπτιση. Τα παιδιά μας έφεραν φωτογραφίες από τη βάφτισή τους τη στιγμή που τα λαδώνει ο νονός.
- Το Ευχέλαιο. Κάναμε Ευχέλαιο ένα πρωινό στο σχολείο μας.
- Εκκλησιασμός στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικάνορα, Θεία Κοινωνία (πρόσφορο, κρασί και λάδι).

Διατροφή - Μαγειρική

- Με την ευκαιρία της νηστείας μιλήσαμε για το σαρακοστιανό τραπέζι και τα λαδερά φαγητά.
- Είδαμε βιβλία με συνταγές μαγειρικής και όμορφες εικόνες.
- Μιλήσαμε για τη σημασία του ελαιόλαδου στη διατροφή μας. Χρησιμοποιήσαμε ανάλογες εικόνες.
- Φάγαμε ψωμί με λάδι, ελιές, πάστα ελιάς και μαργαρίνες με ελαιόλαδο.
- Η γιαγιά ενός νηπίου μας έφερε να φάμε σπιτικό ελαιόψωμο.
- Αποφασίσαμε να φτιάξουμε ελαιόψωμο. Βρήκαμε μια ωραία συνταγή, τη διαβάσαμε και κάναμε λίστα με τα υλικά που χρειαζόταν να αγοράσουμε από το σούπερ μάρκετ. Τα παιδιά ζύμωσαν τα ελαιόψωμα, τα ψήσαμε και τα φάγαμε με μεγάλη όρεξη.
- Φτιάξαμε λαδόξυδο και λαδολέμονο.

Μουσική – τραγούδια

- Ακούσαμε το CD με τα τραγούδια για την ελιά που μας έστειλαν από το ΚΠΕ Καλαμάτας.
- Μάθαμε τα τραγούδια: «Στα χωράφια στις πλαγιές» της Ρ. Καρθαίου, «Ντίλι το καντήλι» (Τα παιδιά ζωγράφισαν ελεύθερα ό,τι τους έκανε εντύπωση. Επίσης, πήραν φωτοτυπία με τα λόγια του τραγουδιού την οποία και διακόσμησαν με μαρκαδόρους), «Μπαρμπα – Γιάννη με τις στάμνες» (με την ευκαιρία και της αποκριάς), «Η ελιά» του Γ. Φελούρη.

Παιχνίδια

- Τα παιδιά προσπαθούν να μεταφέρουν μια ελιά πάνω σε ένα κουταλάκι που έχουν στο στόμα τους. Σε δεύτερη φάση κάναμε αγώνες ανά δύο.
- Έπαιξαν το παραδοσιακό παιχνίδι: Ελιά, ελιά μαυροελιά, πόσα φύλλα στα κλαδιά;
- Κάθε παιδί έκρυβε ένα κουκούτσι στο χέρι του και ζητούσε από τους συμμαθητές του να μαντέψουν σε ποιο χέρι το έχει.

Διάφορες κατασκευές

- Τα παιδιά έφτιαξαν ελιές με πλαστελίνη και τις τοποθέτησαν σε σπирτόκουτα – τελάρα.
- Για τη γιορτή του Πολυτεχνείου τα παιδιά ζωγράφισαν το περιστέρι της ειρήνης χρησιμοποιώντας πατρόν. Στη συνέχεια ζωγράφισαν το κλαδάκι της ελιάς στο ράμφος του.

- Χρησιμοποιώντας το ίδιο πατρόν τα παιδιά έφτιαξαν άσπρα περιστέρια και πάνω τους κόλλησαν ένα απόσπασμα από την Παλαιά Διαθήκη που μιλά για το περιστέρι του Νώε. Στη συνέχεια, βάλαμε στο ράμφος τους από ένα αληθινό κλαδάκι ελιάς.
- Τα παιδιά έκοψαν μικρά χαρτάκια από πράσινο κάνσον σε διάφορες αποχρώσεις και κολλώντας τα έφτιαξαν ένα ελαιόδεντρο ο καθένας. Έβαλαν κορμό από καφέ κάνσον και προσθέσανε ελιές- μπαλίτσες από μαύρο γκοφρέ.
- Τα παιδιά έφτιαξαν κολλάζ από εικόνες με λάδια και ελιές που έκοψαν από διαφημιστικά φυλλάδια του σούπερ μάρκετ.
- Αφού διαβάσαμε την «Τενεκεδούπολη», αποφασίσαμε και φτιάξαμε τον δικό μας 'Τενεκεδούλη' με έναν μεγάλο τενεκέ και πλαστικά χρώματα.
- Φτιάξαμε ένα μεγάλο ελαιόδεντρο σε χαρτί του μέτρου με πλαστικά χρώματα και βάλαμε για καρπούς καπάκια από μπουκάλια τυλιγμένα με χαρτί γκοφρέ.
- Το κάθε παιδί διακόσμησε ένα κενό αγγείο σε φωτοτυπία χρησιμοποιώντας μαύρο μαρκαδόρο και κόκκινη κηρομπογιά.

Αγγειοπλαστική

- Μιλήσαμε για τα πιθάρια, όπου παλιά αποθήκευαν το λάδι. Παρουσιάσαμε ανάλογες εικόνες.
- Μιλήσαμε για τον πηλό, τι είναι, πώς τον επεξεργαζόμαστε και τι μπορούμε να φτιάξουμε μ' αυτόν. Παρουσιάσαμε ανάλογες εικόνες και πραγματικά αντικείμενα.
- Επισκεφθήκαμε του μουσείου της Κοζάνης και είδαμε πολλά πιθάρια και ένα λυχνάρι. Επίσης, είδαμε και τα απολιθώματα για τα οποία είχαμε μιλήσει κάποια άλλη μέρα.
- Φέραμε πηλό στο σχολείο. Τα παιδιά πειραματίστηκαν και το καθένα στο τέλος έφτιαξε το δικό του καντηλάκι. Τα καντηλάκια ψήθηκαν και διακοσμήθηκαν με πλαστικά χρώματα.
- Το κάθε παιδί έφτιαξε αποτύπωμα από κλαδάκι ελιάς πάνω σε πηλό (μοιάζει με απολίθωμα!). Τα έργα ψήθηκαν, λουστραρίστηκαν και έγιναν καδράκια.

Νέες Τεχνολογίες

- Τα παιδιά χρησιμοποίησαν τις καρτέλες γραφής για να γράψουν στον υπολογιστή. Το κάθε παιδί έγραψε λέξεις σχετικές με το θέμα, το όνομά του και την ημερομηνία. Ο καθένας πήρε μια εκτύπωση της δουλειάς του.
- Αναζητήσαμε με τα παιδιά υλικό στο διαδίκτυο

Άλλες δραστηριότητες

- Σε έναν τοίχο τοποθετήσαμε χαρτί του μέτρου. Εκεί ο καθένας μπορούσε να κολλήσει ό,τι υλικό έβρισκε σχετικά με το θέμα μας (διαφημίσεις, φωτογραφίες, συνταγές μαγειρικής, αποκόμματα από εφημερίδες, υλικό από το internet κτλ)
- Δημιουργήσαμε τη 'γωνιά της ελιάς', όπου τοποθετούσαμε το σχετικό υλικό που έφερναν τα παιδιά (συσκευασίες, κουκούτσια, κλαδιά κτλ).
- Κάναμε επαφή με τα ΚΠΕ Καλαμάτας, Στυλίδας και Ζακύνθου και μας έστειλαν υλικό σχετικό με την ελιά. Βρήκαμε και σημειώσαμε στο χάρτη τις αντίστοιχες πόλεις.
- Γράψαμε ένα ευχαριστήριο γράμμα για το ΚΠΕ Καλαμάτας και τους στείλαμε για δώρο ένα φάκελο με υλικό για τον κρόκο, που είναι το τοπικό μας προϊόν.

- Παρουσιάσαμε στα παιδιά και δουλέψαμε με τους πίνακες ζωγραφικής: «Το σαρακοστιανό τραπέζι» του Σπύρου Βασιλείου, «Ελαιώνας στο Βόλο» του Πολύκλειτου Ρέγκου, «Νεκρή φύση με ντομάτες και ελιές» του Δημήτρη Δάβη, «Τοπίο με ελιά» του Γιάννη Μυταράκη, «Το μάζωμα των Ελαιών εν Μιτυλήνη» του Θεόφιλου και τα χαρακτηριστικά: «Ελιά» της Λουκίας Μαγγιώρου και «Ο καρπός» του Τάσσου.
- Τα παιδιά παρατήρησαν νομίσματα που πάνω έχουν κλαδιά ελιάς τόσο σε εικόνες, αλλά και αληθινά. Έφτιαξαν τα αποτυπώματά τους πάνω σε χαρτί με κηρομπογιά.
- Μιλήσαμε για το απολίθωμα της ελιάς που βρέθηκε στη Σαντορίνη και γενικά για τα απολιθώματα χρησιμοποιώντας εικόνες. Επισκεφθήκαμε το μουσείο της Κοζάνης για να δούμε τη συλλογή με τα απολιθώματα.

Φύλλα εργασίας

1: Παιχνίδι αρίθμησης ως το 5. Ενώνουμε με γραμμή τους κότινους με τα ανάλογα κλαδιά ελιάς.

Εικόνα 5: Φύλλο εργασίας 5

Εικόνα 6: Φύλλο εργασίας 8

- 2: Αντιστοιχίζουμε το σιτάρι με το ψωμί, το λάδι με την ελιά και το σταφύλι με το κρασί.
- 3: Άσκηση προγραφής πάνω στα 'κλωνάρια' ελιάς.
- 4: Ζωγραφίζουμε τη διαδρομή που κάνει το σπουργιτάκι ως το ελαιόδεντρο.
- 5: Κόβουμε ζωγραφιές με 5 τενεκέδες σε διάφορα μεγέθη και τις κατατάσσουμε κατά μέγεθος.
- 6: Ζωγραφίζουμε μέσα σε πιατάκια με αριθμούς από το 1 ως το 5 τα αντίστοιχα κουκούτσια.
- 7: Ζωγραφίζουμε πάνω σε κλαδάκια με αριθμούς από το 1 ως το 5 τις αντίστοιχες ελιές.
- 8: Κολλάμε το αντίστοιχο μισό σε έξι μισά διαφορετικά αγγεία.
- 9: Συμπληρώνουμε δυο μισά αγγεία ζωγραφίζοντας τα αντίστοιχα μοτίβα.

Παρουσίαση προγράμματος – Γιορτή

- Αποφασίσαμε να παρουσιάσουμε ό,τι μάθαμε και κάναμε στους γονείς.
- Ζωγράρισαν τις προσκλήσεις για την εκδήλωση.
- Ετοιμάστηκε παρουσίαση από τα παιδιά κάποιων ποιημάτων, παροιμιών και τραγουδιών που μάθαμε.
- Ετοιμάστηκε ατομικός φάκελος με τα έργα του κάθε παιδιού πάνω στο θέμα μας. Το κάθε παιδί διακόσμησε το εξώφυλλο τυπώνοντας με πατάτα για να φτιάξει ένα κλαδί με ελιές.

- ο Το σχολείο διακοσμήθηκε με τα έργα των παιδιών.
- ο Οι γονείς έφεραν φαγητά (κυρίως με βάση το λάδι και τις ελιές) και κρασί και έγινε ένας ωραίος μπουφές.

Εικόνα 7: Ο μπουφές μας

Εικόνα 8: Γράφουμε στον υπολογιστή

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα προχώρησε και ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να προβληματιστούν, να πειραματιστούν, να δημιουργήσουν και να ανακαλύψουν. Μέσα από τη θεματική προσέγγιση του προγράμματος τα ανέπτυξαν δεξιότητες που εμπεριέχονται στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Ήρθαν σε επαφή με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και απέκτησαν γνώσεις αλλά και θετικές στάσεις. Ήρθαν σε επαφή με την πολιτιστική μας κληρονομιά. Γνώρισαν έργα τέχνης και δημιούργησαν και τα ίδια. Γνώρισαν λογοτεχνικά κείμενα, παραμύθια και μύθους, ήθη κι έθιμα της πατρίδας μας.

Όλες οι δραστηριότητες του προγράμματος επιλέχθηκαν με βασικό κριτήριο την ενεργό συμμετοχή των παιδιών. Τα έργα των παιδιών διακόσμησαν τους χώρους μας. Η δραματοποίηση των εθίμων, των ποιημάτων, των παραμυθιών και η απόδοση από τα παιδιά των τραγουδιών ζωντάνεψαν το πρόγραμμα. Μέσα στον προγραμματισμό υπήρχε και η επίσκεψη στους ελαιώνες και το ελαιοτριβείο της περιοχής μας, η οποία, δυστυχώς, δεν πραγματοποιήθηκε. Ελπίζουμε ότι θα τα καταφέρουμε την επόμενη σχολική χρονιά.

Οι οικογένειες των παιδιών ενημερώθηκαν σχετικά με το πρόγραμμα, συνεργάστηκαν με ενθουσιασμό και συμμετείχαν ενεργά στις διάφορες φάσεις του. Καθημερινά έφεραν ό,τι υλικό θεωρούσαν σχετικό με το θέμα (περιοδικά, διαφημιστικά φυλλάδια, βιβλία, εικόνες κ.α.) και μας βοήθησαν σε διάφορα πρακτικά ζητήματα. Τα νηπιαγωγεία μας άνοιξαν την πόρτα τους στον κόσμο και στην τοπική κοινωνία.

Για εμάς τις νηπιαγωγούς η συμμετοχή στο πρόγραμμα αποτέλεσε μια σημαντική εμπειρία. Μάθαμε πάρα πολλά πράγματα που δε γνωρίζαμε και ενθουσιαστήκαμε με το θέμα. Αναζητήσαμε υλικό, πηγές, φωτογραφίες, βιβλία, εποπτικό υλικό, κάναμε επισκέψεις, συνεργαστήκαμε με τους γονείς, φέραμε επισκέπτες στο νηπιαγωγείο μας, ερευνήσαμε, πειραματιστήκαμε, προβληματιστήκαμε, καλλιεργήσαμε την αισθητική μας, δώσαμε λύσεις ακούγοντας τις προτάσεις και τις ιδέες των παιδιών. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος ζήσαμε όλοι μαζί τη χαρά της ανακάλυψης και της μάθησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξιάδου Βέφα (1988). Ελληνική Κουζίνα, Μαγειρική
Γενειατάκη - Αρβανιτιδή Ειρήνη (1981). Καθημερινές δραστηριότητες στο
νηπιαγωγείο, Δίπτυχο, Αθήνα
Έβερτ Λίζα, ΛΕΣΒΟΣ, η Αιολική, Φωτογραφικό λεύκωμα, Εκδόσεις Αστερισμός
Κάντζου Ε., Μουντζούρη Γ., Νικολούδη Τ. (2003). Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο
Νηπιαγωγείο, Δίπτυχο
Καφαντάρης Κώστας (2005). Ελληνικά Λαϊκά Παραμύθια, Ποταμός, Αθήνα
Καψάσκη Αγγελική (1986). Τα πρώτα μου τραγούδια, Αθήνα
Κύρδη Πόπη (1995). Μια πήλινη χούφτα. Κέντρο Μελέτης Νεότερης Κεραμικής.
Μαζαράκη Δ.Β., Κεφάλου – Χορς Ε. (1979). Δημητράτου Β., Μέθοδος διδασκαλίας
τραγουδιών, ΟΕΔΒ, Αθήνα
Μαθιόπουλος Π. Βάσος, Εικόνες Κατοχής, ΤΑ ΝΕΑ
Παπανικολάου Σ. , Λαλούμη Ε. (1979). Ιδέες για δημιουργική εργασία στο
νηπιαγωγείο, Θεσσαλονίκη
Σπεράντσας Στέλιος (1962). Μικρές Φωνές, Πεγλιβανίδης, Αθήνα
Φελούρης Γεώργιος, Παιχνίδι, τραγούδι, χορός, Αθήνα
Ιστορία Γ' Δημοτικού, ΟΕΔΒ
Ανθολόγιο για τα παιδιά του Δημοτικού, (1979). μέρος πρώτο, ΟΕΔΒ, Αθήνα
Πινακοθήκη Νέου Ελληνισμού, Θεόφιλος, ΤΑ ΝΕΑ
Επτά Ημέρες, Ένθετο ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ , ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, Κυριακή, 4 Νοε 2001
Επτά Ημέρες, Ένθετο ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ , Έλαιον, το σεπτόν, Κυριακή, 28 Μαρ 2004
Ελαία, η Καλλιστέφανος, Τράπεζα Αττικής, Ημερολόγιο 2002
Άλτις, Ημερολόγιο 2006
Περιοδικό: Παράθυρο στην εκπαίδευση του παιδιού, Τεύχος 23, Σεπτ – Οκτ 2003
Πρόγραμμα 'Μελίνα': Οι θυγατέρες του ήλιου.
Πρόγραμμα 'Μελίνα': Στο σπίτι με τα πήλινα.

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- Ζαραμπούκα Σοφία, Μυθολογία, Τόμος 3, Κέδρος
Μακάρθου Μάικλ, Η ιστορία της Κιβωτού του Νώε, Πατάκης
Σακελλαρίδης Γ. (2000). Ιστορία μέσα σε μια σαλάτα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
Σιλβερστάιν Σελ, Το δέντρο που έδινε, Δωρικός (διασκευή)
Φακίνου Ευγενία, Ντενεκεδούπολη, Κέδρος
Η Κιβωτός του Νώε, Άγκυρα
Ηρακλής και Θησέας, Εκδόσεις Στρατική
Αρχαία Ολυμπία και Ολυμπιακοί Αγώνες, Εκδόσεις Στρατική
Ντίλι –ντίλι, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη
Πώς γίνεται το λάδι, Εκδόσεις Διακάκη, Αθήνα

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.elais.gr
www.musioelias.gr/xel2_gr.htm
www.in.gr/agro/olive_oil/oliveoil_menu.htm
www.mani.org.gr/proionta
www.kalamata-oliveoil.gr/gr.htm
www.kairatos.com.gr/elia2.htm
www.oliveoil.gr